

MEDBORGARDIALOG

- en liten guide

ORS

Medborgardialoger i Orsa kommun - en liten guide

Vad är en medborgardialog?

Det är helt enkelt ett sätt att prata med människor för att höra vad de tycker.

Det handlar inte om någon opinionsmätning.

Det handlar inte om någon debatt.

Medborgardialogen är heller inte beslutande.

Det handlar om att lyssna och ta in goda idéer.

Kort sagt att utnyttja alla intresserade människors kunskap som underlag för de politiska besluten.

Förhoppningsvis känner sig fler delaktiga i de kommunala besluten, även om man inte fått som man vill. Men det förutsätter att vi som genomför medborgardialogerna ger en ordentlig återkoppling när vi fattat besluten.

När ska vi ha medborgardialog?

I alla frågor som rör medborgarnas dagliga liv! Vid alla större planer, strategiska beslut och förändringar av förutsättningar för Orsabornas vardag. Vi ska ha dialogerna i god tid, innan några beslut fattats. Dialogen ska vara en del i formandet av framtida lösningar.

Metoder.

Det finns inte en metod för medborgardialog. Det finns många. Frågan och målgruppen måste vara avgörande för hur man genomför dialogen. Oavsett hur man gör är det viktigt att dialogerna genomförs i ett tidigt skede av ett ärende. De ska inte användas för att bekräfta att vi tänkt rätt. De ska användas för att hjälpa oss att tänka.

Börja med att fundera på:

- Vem kommer det här beslutet att beröra?

Är svaret en liten grupp människor – skapa gärna en panel med representanter för dessa. Men ställ alltid frågan till dig själv: Är det någon som berörs indirekt? Är det någon som berörs som vi inte tänkt på?

Är svaret att frågan berör många grupper bör man ta ett större grepp. Men undvik stormöten. Träffa hellre människorna vid flera tillfällen i mindre grupper. Förlägg alltid mötena på ”neutral plan”.

Fall inte i fällan att bara bjuda redan engagerade. Det är ännu viktigare att hitta de som är berörda men inte engagerade. Bjud in er i olika sammanhang där ni inte brukar dyka upp. Föreningsmöten, arbetsplatsträffar osv. Komplettera alltid medborgardialogen med möjlighet att höra av sig via e-post, hemsida osv. Tänk på att vi har olika sätt att uttrycka oss. En del är bra på att prata, andra vill hellre skriva. Ibland kan även ”ikryssningsalternativ” i en matris vara ett framkomligt sätt.

Utmaningen: Att nå dom som berörs mest.

Den här matrisen visar på våra största utmaningar. Att nå dom som bäst behöver det.

I ruta 1 hittar ni dom vi behöver nå mest av allt. De som berörs av ett ärende, men som inte engagerar sig särskilt mycket. Det är troligtvis dem vi behöver söka upp aktivt.

I ruta 2 hittar vi dom som är berörda av ärendet och dessutom engagerade. Det är dom som alltid kommer på mötena. Dom som allt hörs. Dom är viktiga och kan även användas för att nå alla i ruta 1! Det finns dock en risk att dom får ta för mycket plats! Här hittar vi ofta personer som redan har ett rätt stort inflytande.

I ruta 3 hittar vi ”den vanliga medborgaren”, dvs personer som inte nödvändigtvis berörs av ärendet, eller är särskilt engagerad i frågan, men som har rätt till information eftersom det också är deras pengar vi arbetar med.

I ruta 4 hittar vi slutligen som som egentligen inte är berörda av ett ärenden, men som är väldigt engagerade. Här kan man i extremfallet hitta rättshaveristerna och de som skriker högst.

Rutorna kan sägas även motsvara den önskvärda prioriteringen när vi funderar på vilka vi vill nå.

Berörd

1	2
3	4

Inte berörd

Oengagerad

Engagerad

Fundera vidare på:

- Vad vill vi med mötet?

Förbered er med fakta. Så här ser det ut. Presentera det, men värdera inget. Det är viktigt att förutsättningarna är klara.

Som tidigare påpekats: Ordna inte medborgardialog för att bekräfta redan fattade beslut. Då kommer det bara att uppfattas som spel för gallerierna. Naturligtvis kan man kalla till informationsmöten efter fattade beslut. Men det är inte detsamma som medborgardialoger.

Någon klok människa har sagt: Överskatta inte mottagarens kunskap och underskatta aldrig deras förstånd. Våra medborgare kan nästan omöjligt sitta på samma kunskaper som den tjänsteman eller politiker som ägnat frågan veckor, kanske månader.

Fundera också på var i delaktighetstrappan vi vill vara.

På nedersta trappsteget står vi oftast. Vi informerar om vad som är på gång. Ibland står vi också på steg 2. Det innebär att vi har ett färdigt förslag, men vill konsultera berörda i vissa detaljer.

Steg 3 handlar om att samla in åsikter och synpunkter, utan att man behöver bli överens om nånting. Steg 4, inflytandesteget. Här får de inblandade en större roll i att ta fram förslag och idéer som föreläggs politiken som beslut. Steg 5, slutligen är när politiken delegerar ett beslut till en grupp där deltagarna inte har en partipolitiks tillhörighet utan är med som enskilda personer.

Sen är det viktigt att du tänker på:

- Vilken är min roll i dialogen?

Svaret är – du är i dialogen mottagare av budskap och information från medborgaren. Du är främst där för att lyssna. Oavsett om du är tjänsteman eller politiker. Du får naturligtvis redogöra för fakta och fråga hur folk menar. Men du får inte debattera frågan. Debatterna ska ni hålla politiker emellan om ni har olika uppfattning i en fråga. Här gäller det att i första hand lyssna och förstå – oavsett om ni håller med eller inte. Partipolitiken lämnas också hemma när det är dags för dialog. Dialogen gäller i första hand sakfrågor.

När dialogen är genomförd är det givetvis du som är politiker som fattar besluten, baserat på tjänstemännens underlag och åsikterna från dialogerna. Medborgardialogen tar på inget sätt ifrån någon det politiska ansvaret.

Utse gärna en samtalsledare för dialogen som hjälper er att hålla reda på rollerna och någon som antecknar de åsikter som framförs.

Din viktigaste roll i dialogen: Lyssnarens.

Vems perspektiv pratar vi utifrån?

Pratar vi utifrån organisationens perspektiv? Alltså utifrån de villkor som vi som organisation arbetar under.

Pratar vi utifrån brukarperspektiv – eller brukarens perspektiv?

Det är faktiskt två olika saker.

Pratar vi brukarperspektiv handlar det om hur vi tänker om brukaren och brukarens behov. Talar vi om brukarens perspektiv handlar det om hur brukaren tänker om sina behov och de tjänster man vill ha.

Pratar vi utifrån medborgarperspektiv? Medborgarna har faktiskt – som skattebetalare – rätt att tycka om hela kommunens verksamhet, oavsett om man är direkt berörd eller inte. Medborgarperspektivet är förhoppningsvis ett vidare perspektiv, ett helhetstänkande. (Medborgaren KAN ju en dag bli brukare.)

Viktigt i alla perspektiv är: Hur ser vi till att det inte bara är dom som skriker högst som hörs?

I dialogen ska vi lyssna lite mindre på just honom. Han hörs ändå.

Uppföljning

Ska det överhuvudtaget vara någon mening med medborgardialogen måste de följas upp och redovisas. Gör en katalog över vad som sagts. Redovisa det anonymt och utan värderingar. Detta för att inte någon ska fokusera på vem som sagt vad, utan enbart på vad som sagts.

Beslut

Glöm inte att fatta beslut! Det är inte dialogens uppgift att vara beslutsfattande. Den är grunden till det vägval som politiken gör i frågorna. När beslut fattats: Gå igenom "katalogen" och kommentera hur de olika åsikterna och förslagen beaktats vid beslutet.

Kom ihåg:

- Det är den politiska organisationen som äger medborgardialogen.
- Genomför medborgardialogen tidigt i ärendegången. Kanske redan det blivit ett ärende!
- Fundera på vilka som berörs av ärendet och hur vi når dem.
- Formulera frågeställningen ni vill ha synpunkter på noga.
- Möts om möjligt på ”neutral plan”. Se till att lokalen är trevlig.
- Ha samtalsledare och någon som dokumenterar vad som framförs.
- Ge förutsättningarna för ärendet, utan värderingar.
- Ge flera alternativa vägar att lämna synpunkter.
- Berätta hur ni tänker återkoppla.
- Lyssna. Debattera inte. Det ska ni göra i nämnden eller i fullmäktige.
- Följ upp dialogen internt. Nådde vi dom vi ville? Blev det dialog – eller blev det monolog eller debatt? Valde vi rätt metod? Var vi trovärdiga? Levde vi upp till förväntningarna?
- Följ upp externt. Publicera åsiktskatalogen och när beslut fattats – kommentarer till varför beslutet blev som det blev utifrån åsikterna.
- Se upp så att inte dialogen blir ett forum för dom som skriker högst! Dom har röst ändå.

